

Stervensfase II

Docenteninstructie

Introductie

De stervensfase is een ingrijpend moment voor patiënten, naasten en zorgverleners. In het eerste deel van deze leertaak hebben studenten geleerd om de stervensfase te herkennen en geleerd over veelvoorkomende symptomen en behandelmogelijkheden. In deze taak leren studenten meer over handelingen rondom het overlijden: zij maken kennis met culturele diversiteit in de stervensfase en zij zullen leren wat kan leiden tot een verstoord sterfbed.

Dit is leertaak 3 van de leerlijn Stervensfase.

Vaardigheden

- Bekend zijn met de handelingen bij en tekenen van overlijden
- Inzicht in culturele diversiteit in de stervensfase
- Herkennen van een verstoord sterfbed vanuit de vier dimensies (fysieke, psychische, sociale en zingevingdimensie).

Werkvormen:

Vorbereiding

Vraag de studenten om zich goed voor te bereiden. Laat ze hun zelfkennis over de stervensfase opfrissen aan de hand van het ondersteunend materiaal.

Groepsbijeenkomst 1: Voorbespreking

Voorafgaand aan de opdracht vindt er een groepsbijeenkomst plaats, bij voorkeur in kleine groepen, waarin studenten elkaar al kennen en vertrouwd zijn met elkaar. Te denken valt aan mentor/coachgroepen. Aan het begin van de bijeenkomst is er gelegenheid tot het stellen van vragen over de stervensfase en het handelen van een arts rondom het overlijden. Vervolgens discussiëren de studenten aan de hand van voorbeelden over het herkennen van een verstoord sterfbed vanuit de vier dimensies (fysieke, psychische, sociale en zingevingdimensie)

Mogelijke voorbeelden van situaties waarin het sterfbed verstoord zou kunnen zijn:

- De patiënt heeft veel pijn en wil geen zwaardere medicatie omdat hij bang is niet meer helder te kunnen nadenken om goed afscheid te kunnen nemen.
- Oudere patiënte heeft behandeling ondergaan vanwege artoaklepstenose (TAVI-procedure). Door complicaties echter ligt ze nu op de intensive care, heeft ze een pacemaker nodig en is ze volledig zorgafhankelijk. Dat heeft ze nooit gewild.
- Patiënt heeft aanhoudend insulten bij zijn gemetastaseerde bronchuscarcinoom.
- De patiënt eet al een paar dagen niet meer in het kader van het stervensproces. Dochter uit de VS komt over om afscheid te nemen en staat erop dat vader sondevoeding krijgt.
- Patiënte wil graag afscheid nemen van haar zoon met wie ze al jaren gebrouilleerd is; zoon is niet te traceren.
- Patiënte en haar familie zijn woedend op huisarts die haar geen palliatieve sedatie wil geven.

Groepsbijeenkomst 2: Nabespreking

Vraag bijvoorbeeld aan studenten om in groepjes te bespreken welk interview ze hebben bekeken, en wat ze geleerd hebben over culturele verschillen. Vraag de groepjes om de belangrijkste punten samen te vatten in een plenaire discussie.

Het tweede deel van de bijeenkomsten is gericht op de leerpunten die studenten zelf hebben geformuleerd. Laat studenten deze leerpunten in groepjes bespreken. Vraag hun om na te denken over overeenkomsten en verschillen, en daarbij ook hun eigen twijfels te formuleren.

Opdracht

Geef aan het einde van de groepsbijeenkomst uitleg over de opdracht en de eisen daaraan.

Suggestie voor format: maximaal 1000 woorden (+/- 10%) aan de hand van de instructie opgenomen in de studentenhandleiding.

Geef vervolgens praktische informatie over de deadline en de manier van inleveren.

Alternatieven:

In plaats van, of als aanvulling op, het bekijken van video's van interviews, kunnen studenten ook zelf iemand interviewen. Dat kan iemand uit hun eigen omgeving zijn, of (als studenten al co-schappen lopen) een patiënt.